

שפני סלע מתגוררים במערות

סלע, כיאה לשמו הערבי של הנחל - "ואדי חרריק", שפירושו "הנחל המבותר". באמצע הדרך יתגלה לפתע מראהו של העמק. מכאן נשקף נוף מרהיב מזרחה לעבר עמק חרוד והרי הגלעד שבעבר הירדן. במצוקים שלשמאלנו אפשר להבחין בפתחי מערות אשר בתוכן מתגוררים דרך קבע שפני הסלע. יש לשער שהזכר הבודד יקבל את פניכם ויצפה בכם בחשש, בעוד הלהקה תציץ בפחד מבעד לחרכים. בהמשך המסלול, מזדקפים קירות הנחל ואפיקו הולך ונעשה צר עד שהוא מגיע למפלים (בחורף הגבים מלאים). את המפלים יש לרדת בזהירות, מי ברגלו ומי על ישבנו. לעזרתכם הותקנו בסלע כמה יתדות. לאחר המפלים מתרחב הנחל בהדרגה עד שהוא מתמזג בעמק. משמאלנו נבחין בחורשת אורנים נוספת. נעבור במעבר מנע זָקָר (המונע מעבר של פרות) ונתקדם לעבר בריכת המים שבעמק, היא נקודת הסיום. מכאן מומלץ להשלים את הטיול באחד מהגנים הלאומיים הסמוכים אליכם: מעיין חרוד, בית אלפא, גן השלושה או בית שאן.

הידעתם?

מקור השם "גלבע" אינו מוסכם על דעת החוקרים. לפי דעה אחת נגזר השם מהשורש ג־ב־ע בתוספת למ"ד ההרחבה (כמו במילה "זלעפות" שמקורה בשורש ז־ע־פ). יש הסוברים שהשם מורכב משתי מילים: גל = הר ובע (מבוע). לפי פירוש זה יובן השם גלבע כהר המעיינות. פירוש אחר מציע: גל = מעיין, כפי שמוזן משיר השירים (ד, י"ב): "גן נעול, אחותי כלה; גל נעול, מעיין חתום". הגלבע זכר כמה פעמים במקרא, בעיקר בהקשר של מלחמותיהם של גדעון ושאלו, ונודע עקב קללתו המפורסמת של דוד: "הרי בגלבע, אל־טל ואל־מטר עליכם--ושדי תרומות" (שמואל ב' א', כ"א).

הכותב הוא מנהל מרכז חינוך והסברה גליל תחתון-עמקים, רשות הטבע והגנים

הר הגלבע, המתנשא כקיר לגובה של כ-500 מטר מעל פני הים, צופה לעבר העמקים שלמרגלותיו: יזרעאל, חרוד ובית שאן. שני תהליכים גיאולוגיים ראשיים עיצבו את מראהו של ההר: הקימוט והשבירה. מחד גיסא, הגלבע הוא חלק מתהליך קימוט רחב של ההר המרכזי ובמיוחד של קער שומרון, ומאידך גיסא, הגלבע הושפע מהשבר הסורי-אפריקאי שגרם ליצירת המתלולים החדים הנושקים לעמקים. את מסלול הטיול בנחל יצפור שבגלבע נתחיל מצומת יזרעאל. נפנה לכביש דרך נוף גלבע (כביש 667, מאזור אתר הסקי בגלבע) וניסע כעשרה קילומטרים עד לצומת מעלה גלבע (בנקודת המפגש עם כביש 666). יש להחנות את הרכב באזור חורשת האורנים שממערב לצומת (ולא לצד הכביש). נחצה את הצומת ברגל, בזהירות, ונגיע לנקודת תחילת המסלול הרגלי של נחל יצפור. מומלץ להשאיר מראש רכב איסוף בקצה המסלול הרגלי של הנחל, בסמוך לבריכת המים. לצורך כך, יש להמשיך מצומת מעלה גלבע במורד כביש 666 עוד כשלושה קילומטרים ואז לפנות ימינה (דרומה) לשביל עפר (כחצי קילומטר) ולנווט לעבר בריכת המים.

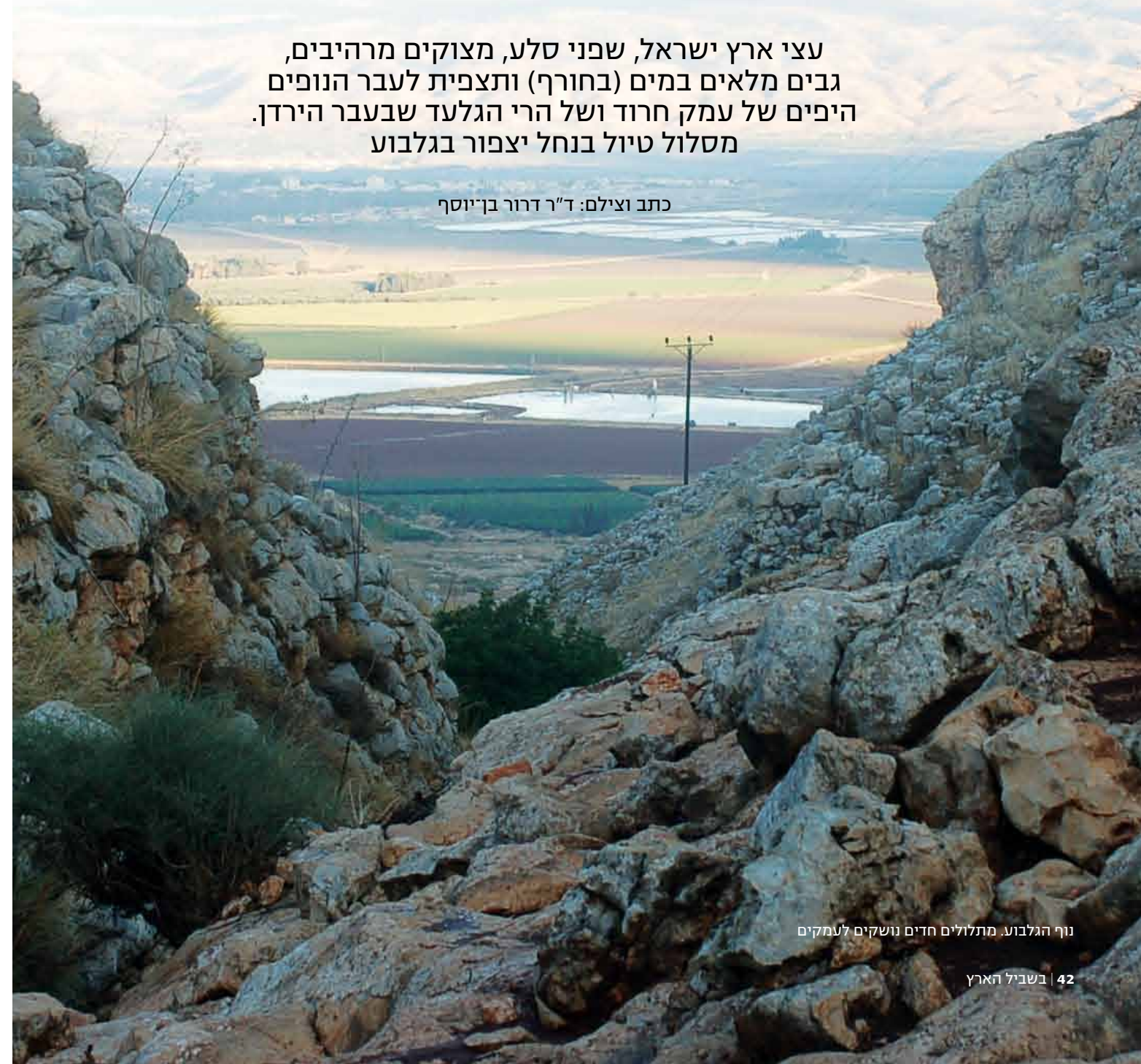
אל הנחל

מסלול נחל יצפור, העובר בתחומי שמורת טבע גלבע, הוא קצר יחסית - כשני קילומטרים וחצי בסך הכל. בשל שיפועו החד, היורד מגובה של כ-320 מטר מעל פני הים לגובה כ-20 מטר מעל פני הים, יש להגדירו כמסלול למיטיבי לכת. בתחילת המסלול יש אנדרטה לזכר תא"ל ארז גרשטיין ז"ל, בן קיבוץ רשפים, שנפל בלבנון. מהאנדרטה נמשיך מטה (סימון אדום) לעבר ערוץ הנחל ונעבור בינות לעצי האורנים, שניטעו על ידי האדם. בהמשך הדרך נבחין בעצי ארץ ישראל, בחרובים ובאלות, ולצדם בצמח הזדומיננטי ביותר בהר כולו, הוא הפֶּלֶךְ המצוי. המוסלמים כינו את הר הגלבע בשם "ג'בל פקועה" - "הר הפטרייה", אולי בזכות הפטרייה הטעימה והיקרה (אוזונית הכלך) שנהגו ללקט מצמח זה. אגב, יישוב בשם פקועה קיים עד היום ממערב להר יצפור, מעבר לגדר ההפרדה. נחל יצפור הוא נחל אכזב, ורק בחורף יש סיכוי לראותו זורם. הערוץ מלווה במחשוף סלע חדים, בחלוקי נחל, בגבים ובמדרגות

על ראשו של הגלבע

עצי ארץ ישראל, שפני סלע, מצוקים מרהיבים, גבים מלאים במים (בחורף) ותצפית לעבר הנופים היפים של עמק חרוד ושל הרי הגלעד שבעבר הירדן. מסלול טיול בנחל יצפור בגלבע

כתב וצילם: ד"ר דרור בניוסף

נוף הגלבע. מתלולים חדים נושקים לעמקים